
Ustavni zakon o osnovama društvenog i političkog uređenja Federativne Narodne Republike Jugoslavije i saveznim organima vlasti (1953)

Promene do kojih je došlo u oblasti privrednog, političkog i društvenog uređenja Jugoslavije od 1946. do 1953. prvo su regulisane zakonima, a zatim Ustavnim zakonom FNRJ. Ustavni zakon nije bio potpun ustav Jugoslavije. On je ukinuo i izmenio znatan deo Ustava iz 1946, ali ga nije ukinuo u celini. U prvom delu Ustavni zakon proklamuje nova prava proizvođača i radnog naroda, formuliše sadržinu i formu vlasti radnog naroda, reguliše pitanje odnosa između federacije i republika. Drugi deo se odnosi na organizaciju vlasti federacije i on predstavlja u pravom smislu savezni zakon. Treći deo obuhvata odredbe o republičkim organima vlasti i organima vlasti autonomne pokrajine i autonomne oblasti.

Jugoslavija je definisana kao socijalistička demokratska savezna država suverenih i ravnopravnih naroda. Dok je Ustav iz 1946. isticao da vlast pripada narodu, dotle Ustavni zakon govori da "sva vlast u FNRJ pripada radnom narodu". Jedna od najbitnijih novina bila je odredba po kojoj se kao osnova društvenog i političkog uređenja Jugoslavije utvrđuje: "društvena svojina nad sredstvima za proizvodnju, samoupravljanje proizvođača u privredi, samoupravljanje radnog naroda u opštini, gradu i srezu".

Najviši organ vlasti u Jugoslaviji bila je Savezna narodna skupština koja je imala dva doma, Savezno veće i Veće proizvođača. Iako Ustavni zakon nije definisao Veće naroda kao poseban dom, on ga je predviđalo kao posebnu formu, u kojoj su poslanici republika i autonomnih jedinica u Saveznom veću imali posebna prava da putem veta odbiju saglasnost na donošenje zakona i drugih odluka Saveznog veća za koje su smatrali da vređaju ustavom utvrđen odnos federacije i narodnih republika.

Umesto Prezidijuma kao kolektivnog šefa države, ustanovljen je predsednik republike koji je istovremeno bio šef države i predsednik Saveznog izvršnog veća. Vlada FNRJ je promenila ime u Savezno izvršno veće. Umesto ministarstava i komiteta uvedeni su državni sekretarijati i uprave. Članovi SIV-a birani su iz redova Saveznog veća. U vladi je bila zastupljena svaka republika, a predsednici republičkih izvršnih veća bili su po položaju članovi SIV-a koji je imao dva ili više potpredsednika.

**USTAVNI ZAKON O OSNOVAMA DRUŠTVENOG I
POLITIČKOG UREĐENJA FEDERATIVNE NARODNE
REPUBLIKE JUGOSLAVIJE I SAVEZNIM ORGANIMA VLASTI**





-I.- FEDERATIVNA NARODNA REPUBLIKA JUGOSLAVIJA

Član 1

Federativna Narodna Republika Jugoslavija je socijalistička demokratska savezna država suverenih i ravnopravnih naroda.

Član 2

Sva vlast u Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji pripada radnom narodu.

Radni narod vrši vlast i upravlja društvenim poslovima preko svojih pretstavnika u narodnim odborima i narodnim skupštinama, u radničkim savetima i u drugim samoupravnim organima, kao i neposredno putem izbora, opozivanja, referenduma, zborova birača, saveta građana, učešća građana u upravi i u pravosuđu, i putem drugih oblika neposrednog upravljanja.

Član 3

Narodni odbori su osnovni organi vlasti radnog naroda i najviši organi vlasti opštine, grada i sreza.

Federaciji pripadaju samo prava koja su utvrđena saveznim ustavom, a narodnim republikama samo prava utvrđena republičkim ustavom.

Član 4

Društvena svojina na sredstvima za proizvodnju, samoupravljanje proizvođača u privredi i samoupravljanje radnog naroda u opštini, gradu i srezu jesu osnova društvenog i političkog uređenja zemlje.

Zajemčeno je samoupravljanje radnog naroda u oblasti prosvete, kulture i socijalnih službi.

Samoupravljanje proizvođača i radnog naroda ostvaruje se u saglasnosti sa opštim društvenim interesima izraženim u zakonu i u drugim odlukama predstavničkih tela radnog naroda — narodnih skupština i narodnih odbora.

Član 5

Zajemčeni su:

slobodno udruživanje radnog naroda radi ostvarivanja demokratskih političkih, ekonomskih, socijalnih, naučnih, kulturnih, umetničkih, stručnih, sportskih i drugih zajedničkih interesa;

lične slobode i druga osnovna prava čoveka i građanina;

pravo na rad.

Član 6

Samoupravljanje proizvođača u privredi sastoji se naročito:

u pravu radnih kolektiva da upravljaju privrednim organizacijama neposredno i preko radničkih saveta, skupština zemljoradničkih zadruga i drugih predstavničkih organa koje sami biraju i opozivaju;

u pravu proizvođača da budu birani u predstavnička tela privrednih organizacija;

u pravu privredne organizacije da samostalno utvrđuje svoje privredne planove; u pravu privredne organizacije da po izvršenju društvenih obaveza samostalno raspolaže dohotkom organizacije, pri čemu se organizaciji garantuje zakonom određeni minimum; u pravu privredne organizacije da u granicama svog dohotka određuje zarade trudbenika, pri čemu se trudbenicima u privrednim preduzećima zakonom garantuju minimalne zarade iz društvenih sredstava;

u pravu proizvođača da preko svojih predstavnika u većima proizvođača utvrđuju materijalna sredstva koja se odvajaju za podmirenje društvenih potreba i da odlučuju o upotrebi tih sredstava.

Proizvođači ostvaruju samoupravna prava na osnovu ustava i zakona a u okviru društvenih planova.

Samoupravna prava stiču radni kolektivi samim osnivanjem privredne organizacije.

Član 7

Samoupravljanje radnog naroda u opštini, gradu i srezu sastoji se naročito:

u pravu građana da biraju i opozivaju svoje predstavnike u narodnom odboru opštine i u sreskom i gradskom veću, kao i u pravu proizvođača da biraju i opozivaju svoje predstavnike u veću proizvođača narodnog odbora sreza i grada;

u pravu građana i proizvođača da budu birani u narodni odbor; u pravu građana da neposredno učestvuju u vršenju vlasti putem referenduma, zborova birača, saveta građana, učešća građana u upravi i u pravosuđu, i putem drugih oblika neposrednog upravljanja;

u pravu narodnog odbora da samostalno uređuje poslove od opšteg interesa za zajednicu u oblasti privrednog, komunalnog, socijalnog i kulturnog života i razvitka opštine, grada i sreza, oslanjajući se na privredne organizacije, samoupravne ustanove, udruženja i inicijativu građana;

u pravu narodnog odbora da samostalno raspolaže delom dohotka koji privredne organizacije odvajaju za opštinu, grad i srez saglasno saveznom i republičkom društvenom planu; u pravu

narodnog odbora na zakonom utvrđeni postotak poreza i na uvođenje lokalnog prireza i mesnog samodoprinosu; u pravu narodnog odbora da samostalno donosi budžet i društveni plan;

u vršenju zakonom određenih prava narodnog odbora prema privrednim organizacijama na njegovom području; u nadzoru narodnog odbora nad upravljanjem opštenarodnom imovinom; u pravu upravljanja opštine i grada svim zemljištima i zgradama koji su opštenarodna imovina, ukoliko to pravo ne pripada drugim državnim organima, privrednim organizacijama, ustanovama i zajednicama;

u pravu narodnog odbora da bira i razrešava sudije sreskih i okružnih sudova;

u pravu narodnog odbora da obrazuje i bira svoje organe i da postavlja službenike odbora;

u pravu narodnog odbora da statutom propisuje svoju organizaciju i poslovanje;

u održavanju reda i mira na području opštine, grada i sreza.

Narodni odbor vrši vlast na osnovu i u okviru ustava i zakona.

Član 8

Republički organi vlasti imaju prema narodnim odborima prava utvrđena zakonom.

Republički organi imaju pravo nadzora u pogledu zakonitosti rada narodnih odbora.

Republičkim društvenim planom odvajaju se za narodnu republiku samo ona zakonom utvrđena finansijska sredstva koja služe za izvršenje poslova iz nadležnosti republike, za pomoć gradovima i srezovima i za pomoć ustanovama i privrednim organizacijama od opšteg interesa za celu republiku.

Samo zakonom mogu se za vršenje poslova iz nadležnosti federacije, odnosno narodne republike, obrazovati u opštini, gradu i srezu upravni organi neposredno podređeni saveznim, odnosno republičkim organima uprave.

Član 9

Federacija ima sledeća prava i dužnosti:

štiti nezavisnost i teritorijalnu celinu savezne države; organizuje oružane snage i odbranu zemlje; štiti društveni i politički poredak;

štiti jedinstvo i ravnopravnost naroda Jugoslavije;

održava međunarodne odnose i uređuje odnose zemlje sa inostranstvom;

obezbeđuje jedinstvo socijalističkog društvenog poretka i pravnog sistema;

obezbeđuje jedinstvo privrednog sistema i planski razvitak narodne privrede kao celine;

obezbeđuje samoupravljanje proizvođača u privredi i samoupravljanje radnog naroda u opštini, gradu i srezu i u ustanovama;

obezbeđuje slobode i demokratska prava građana i njihovu ravnopravnost bez obzira na narodnost, rasu i veroispovest;

obezbeđuje zakonitost, jedinstvenu primenu saveznih zakona i jedinstvo sistema pravosuđa.

Prava i dužnosti federacije ostvaruju savezni organi vlasti prema nadležnosti koja im je utvrđena ustavom.

Savezne zakone neposredno izvršuju narodni odbori odnosno republički organi vlasti.

Savezni organi neposredno izvršuju savezne zakone i vrše druge izvršne poslove samo u oblasti ustavom utvrđenih isključivih prava i dužnosti federacije, kao i kad je to izvršenje stavljeno u nadležnost federacije zakonom u saglasnosti s njenim pravima i dužnostima.

Član 10

Teritorija Federativne Narodne Republike Jugoslavije sastavljena je od teritorija narodnih republika i čini jedinstveno državno, privredno i carinsko područje.

Promet robe u celoj zemlji je slobodan i ne može se ograničiti nikakvim aktom republičkog organa vlasti ili narodnog odbora.

Upravni i sudski akti i isprave državnih organa jedne narodne republike imaju jednaku važnost u ostalim republikama.

Član 11

Savezni zakoni i drugi akti saveznih organa primenjuju se na celoj teritoriji savezne države.

U slučaju razmimoilaženja saveznog zakona i republičkog zakona primenjuje se neposredno savezni zakon, ali narodne republike mogu pokrenuti postupak za ocenu saglasnosti saveznog i republičkog zakona sa saveznim ustavom.

Član 12

Za građane Federativne Narodne Republike Jugoslavije postoji jedinstveno savezno državljanstvo.

Svaki državljanin narodne republike istovremeno je državljanin Federativne Narodne Republike Jugoslavije.

Državljanin jedne narodne republike uživa u svakoj narodnoj republici ista prava kao i njeni državljanini.

-II.- SAVEZNI ORGANI VLASTI

A. SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

1. Prava Skupštine

Član 13

Savezna narodna skupština je pretstavnik narodnog suvereniteta i najviši organ vlasti federacije.

Savezna narodna skupština vrši svoja prava i dužnosti na osnovu i u okviru ustava.

Član 14

Prava federacije vrši Savezna narodna skupština neposredno i preko Predsednika Republike i Saveznog izvršnog veća kao svojih izvršnih organa. Određene izvršne poslove vrše savezni organi uprave prema smernicama i pod nadzorom Saveznog izvršnog veća.

Prava federacije u oblasti pravosuđa vrši Savezni vrhovni sud i drugi savezni sudovi na osnovu saveznih zakona.

Član 15

U isključivu nadležnost Savezne narodne skupštine spada:

- 1) promena Ustava;
- 2) biranje i razrešavanje Predsednika Republike;
- 3) biranje i razrešavanje članova Saveznog izvršnog veća;
- 4) biranje i razrešavanje sudija Saveznog vrhovnog suda;
- 5) savezno zakonodavstvo:

a) isključivo zakonodavstvo: o ličnim slobodama i drugim osnovnim pravima čoveka i građanina; o saveznom državljanstvu; o ličnom stanju građana; o socijalnom osiguranju; imovinski zakonik; o autorskom pravu; o patentima, žigovima, uzorcima i modelima; o ustanovljenju društvenog doprinosa i poreza; o carinama; o novcu, kreditnom sistemu, bankama i finansiskom poslovanju; o devizama; o javnim zajmovima; o menici, čeku i drugim načinima plaćanja; pomorski zakonik; o osiguranju; o merama; o standardima; krivični zakonik; o sudskom i opštem upravnom postupku; o upravnim sporovima; o izvršenju kazni i mera bezbednosti; o uređenju sudova i arbitraže; o javnom tužilaštvu; o advokaturi; o ratnim vojnim invalidima; o pitanjima narodne odbrane, spoljnih odnosa i

drugim pitanjima iz isključive nadležnosti federacije; o izboru narodnih poslanika za Saveznu narodnu skupštinu i njihovom opozivanju;

b) osnovno zakonodavstvo: o planskom upravljanju narodnom privredom; o privrednim organizacijama; o saobraćaju, vezama i putevima i o dobrima u opštoj upotrebi; o budžetima, društvenom doprinosu, porezima i drugim dažbinama; o iskorišćavanju prirodnih bogatstava i snaga; o radu; o udruženjima, zboru i dogovoru; o porodici, braku i starateljstvu; o merama za suzbijanje zaraznih bolesti i za zaštitu narodnog zdravlja i života građana koje su od opšteg interesa za celu zemlju; o službenicima državne administracije; o javnom pravobranilaštvu; o prekršajima;

v) opšte zakonodavstvo: u oblasti organizacije vlasti, prosvete i kulture, narodnog zdravlja i socijalne politike, kao i u drugim oblastima kad je to od opšteg interesa za sve narodne republike;

6) utvrđivanje saveznog društvenog plana i saveznog budžeta; potvrda bilansa o izvršenju saveznog društvenog plana i potvrda saveznog završnog računa;

7) odlučivanje o pravcu spoljne politike, privredne politike i o drugim osnovnim pitanjima i merama unutrašnje politike u okviru prava federacije;

8) odlučivanje o proglašenju ratnog stanja i sklapanju mira; ratifikovanje međunarodnih ugovora o političkoj ili vojnoj saradnji i međunarodnih ugovora koji zahtevaju donošenje novih ili promenu postojećih zakona;

9) odobravanje promena granica između narodnih republika koje one sporazumno predlože, i rešavanje sporova oko njihovog razgraničenja;

10) ocena saglasnosti republičkog ustava kao i republičkog i saveznog zakona sa saveznim ustavom;

11) amnestija za krivična dela određena saveznim zakonom.

Skupština donosi deklaracije i rezolucije u pitanjima iz nadležnosti federacije i o drugim pitanjima od opšteg interesa za saveznu državu.

Skupština daje preporuke za rad državnih organa, samoupravnih ustanova i privrednih organizacija.

Član 16

U oblasti isključivog saveznog zakonodavstva narodne republike mogu donositi zakone samo ako su i ukoliko su za to posebno ovlašćene saveznim zakonom.

U oblasti u kojoj je donet savezni osnovni zakon, narodna republika može doneti svoje dopunske zakone.

Opšti zakon utvrđuje načela za zakonodavstvo narodne republike i može se neposredno primenjivati samo dok u odgovarajućoj oblasti ne postoji republički zakon. Narodna republika donosi svoje zakone u saglasnosti s načelima opšteg zakona.

U svim ostalim oblastima narodna republika donosi svoje zakone samostalno.

Narodna republika može samostalno donositi zakone iz oblasti saveznog osnovnog i opšteg zakonodavstva ako savezni zakon nije donet. Donošenjem osnovnog zakona prestaju važiti odredbe republičkog zakona koje se odnose na pitanja uređena osnovnim zakonom.

Predlog za ocenu saglasnosti republičkog i saveznog zakona sa saveznim ustavom imaju pravo podneti Saveznoj narodnoj skupštini: Savezno izvršno veće, Savezni vrhovni sud, narodna skupština i izvršno veće narodne republike, predstavničko telo autonomne pokrajine i autonomne oblasti, narodni odbor sreza odnosno grada, kao i zainteresovane privredne organizacije i samoupravne ustanove.

Član 17

U saveznom društvenom planu obezbeđuje se razvoj narodne privrede kao celine i određuje osnovna raspodela nacionalnog dohotka Federativne Narodne Republike Jugoslavije.

Saveznim društvenim planom odvajaju se za federaciju samo ona zakonom utvrđena finansijska sredstva koja služe za izvršenje poslova iz nadležnosti federacije, za obezbeđivanje normalnog privrednog razvitka i za pomoć nedovoljno razvijenim krajevima zemlje.

Saveznim budžetom utvrđuju se i raspoređuju finansijska sredstva za izvršenje poslova iz nadležnosti federacije i za rad njenih organa i ustanova.

Član 18

Savezna narodna skupština može odlučiti da se zakonski predlog, pre ili posle njegovog usvajanja, ili neko drugo pitanje iz nadležnosti federacije iznese pred biračko telo na odlučivanje (referendum).

Referendum može predložiti petina članova jednog doma, Veće naroda kao i Savezno izvršno veće.

Odluka biračkog tela je obavezna. Dve godine po izvršenom referendumu ne može se doneti zakon ni drugi akt protivan odluci biračkog tela.

O referendumu doneće se poseban zakon.

Član 19

Savezni zakoni donose se i objavljuju na jezicima svih narodnih republika.

Zakoni se objavljuju u službenom listu i stupaju na snagu osmog dana po objavljivanju, ako samim zakonom nije drukčije određeno.

Član 20

Zakoni ne mogu imati povratno dejstvo, osim ako je to zakonom izrično predviđeno.

Zakon koji ustanovljava kazne može imati povratno dejstvo samo ako je blaži za učinioca.

Član 21

Savezna narodna skupština bira se na četiri godine.

Skupština može u slučaju rata ili drugih vanrednih prilika produžiti trajanje svog mandata za vreme dok to stanje traje.

Skupština može odlučiti da se raspusti i pre isteka vremena na koje je izabrana.

Član 22

Izbori za Saveznu narodnu skupštinu moraju biti raspisani pre isteka poslednjeg dana perioda za koji je Skupština izabrana. Ako je produžen mandat Skupštine, izbori moraju biti raspisani čim prestanu okolnosti zbog kojih je mandat produžen.

Od dana raspuštanja Savezne narodne skupštine do dana izbora ne sme proteći više od tri ni manje od dva meseca.

Član 23

Predlog za promenu Ustava može podneti dvadeset članova jednog doma, Veće naroda, kao i Savezno izvršno veće.

Skupština u svakom veću prethodno odlučuje većinom glasova o tome da li će se pristupiti rešavanju o predlogu za promenu Ustava.

Promena Ustava usvojena je ako za nju glasa tri petine članova svakog veća.

2. Ustrojstvo Savezne narodne skupštine

a) Domovi Skupštine

Član 24

Saveznu narodnu skupštinu sačinjavaju dva doma: Savezno veće i Veće proizvođača.

Član 25

Savezno veće sačinjavaju narodni poslanici koje biraju građani u srezovima i gradovima na osnovu opšteg, jednakog i neposrednog biračkog prava, i narodni poslanici koje iz reda svojih članova biraju republička veća i pokrajinsko odnosno oblasno veće.

Veće proizvođača sačinjavaju narodni poslanici koje biraju proizvođači zaposleni u proizvodnji, transportu i trgovini srazmerno učešću privrednih oblasti u ukupnom društvenom proizvodu Federativne Narodne Republike Jugoslavije.

Član 26

Građani u srezovima i gradovima biraju poslanike za Savezno veće po normi: jedan poslanik na 60.000 stanovnika.

Član 27

Republičko veće svake narodne republike bira deset poslanika, pokrajinsko veće autonomne pokrajine šest, a oblasno veće autonomne oblasti četiri poslanika.

Ako u toku vremena na koje je Savezna narodna skupština izabrana dođe do novog izbora predstavničkog tela narodne republike odnosno autonomne pokrajine ili autonomne oblasti, novoizabrano predstavničko telo izvršice ponovni izbor poslanika za Savezno veće.

Član 28

Poslanike za Veće proizvođača biraju kao predstavnike svojih privrednih organizacija radnici i službenici privrednih preduzeća, članovi zemljoradničkih zadruga, kao i zanatlije i zanatski radnici.

U Veće proizvođača bira se onoliki broj poslanika koliki odgovara normi: jedan poslanik na 70.000 proizvođačkog stanovništva.

Član 29

Poslanike za Veće proizvođača biraju industriski, poljoprivredni i zanatski proizvođači odvojeno svaki u svojoj proizvođačkoj grupi.

Industrijska grupa obuhvata radnike i službenike zaposlene u industriji, rudarstvu, šumarstvu, građevinarstvu, transportu, trgovini, ugostiteljstvu i komunalnoj delatnosti.

Poljoprivredna grupa obuhvata zemljoradnike koji su članovi zemljoradničkih zadruga i radnike i službenike poljoprivrednih dobara.

Zanatska grupa obuhvata trudbenike zaposlene u zanatstvu.

Pravo da biraju poslanike za Veće proizvođača imaju proizvođači koji uživaju opšte biračko pravo.

U svakoj proizvođačkoj grupi bira se onaj broj poslanika za Veće proizvođača koji je srazmeran učešću grupe u ukupnom društvenom proizvodu Federativne Narodne Republike Jugoslavije utvrđenom u tekućem saveznom društvenom planu.

U okviru svake proizvođačke grupe poslanici se biraju po normi: jedan poslanik na jednak broj proizvođačkog stanovništva.

Član 30

Za člana Saveznog veća može u srezovima i gradovima biti biran svaki građanin koji uživa opšte biračko pravo.

Za člana Veća proizvođača može biti biran svaki proizvođač koji uživa opšte biračko pravo i pripada proizvođačkoj grupi iz koje se bira poslanik. Za člana Veća proizvođača može biti biran i sindikalni funkcioner koji je kao takav izabran od strane proizvođača.

Poslaniku koji trajno prestane biti proizvođač ili promeni proizvođačku grupu u kojoj je izabran prestaje mandat.

Član 31

Narodni poslanici izabrani u srezu i gradu stiču pravo odbornika sreskog odnosno gradskog veća narodnog odbora sreza odnosno grada na čijem su području izabrani.

Narodni poslanici izabrani u Veće proizvođača stiču pravo odbornika veća proizvođača narodnog odbora sreza odnosno grada na čijem su području izabrani.

Član 32

Birači imaju pravo da opozovu narodnog poslanika.

Član 33

Izbor i opoziv narodnog poslanika vrši se tajnim glasanjem.

Član 34

Savezno veće i Veće proizvođača ravnopravno učestvuju:

- 1) u odlučivanju o promeni Ustava;
- 2) u utvrđivanju saveznog društvenog plana i saveznog budžeta; u potvrđivanju završnog bilansa o izvršenju saveznog društvenog plana i završnog računa o izvršenju saveznog budžeta;
- 3) u donošenju isključivo saveznih zakona: o novcu, kreditnom sistemu, bankama i finansiskom poslovanju; o socijalnom osiguranju; imovinskog zakonika; o patentima, žigovima, uzorcima i modelima; o ustanovljenju društvenog doprinosa i poreza; o carinama; o devizama; o menici, čeku i drugim načinima plaćanja; o osiguranju; o standardima; o izboru i opozivu narodnih poslanika;
- 4) u donošenju osnovnih zakona: o planskom upravljanju narodnom privredom; o privrednim organizacijama; o saobraćaju i vezama; o budžetima; o društvenom doprinosu, porezima i drugim dažbinama; o iskorišćavanju prirodnih bogatstava i snaga; o radu;
- 5) u ratifikovanju međunarodnih ugovora iz oblasti privrede, rada i socijalnog osiguranja;

6) u donošenju odluke o saglasnosti republičkog ustava sa saveznim ustavom, kao i o saglasnosti republičkog i saveznog zakona sa saveznim ustavom ako su oba doma učestvovala u donošenju saveznih zakona;

7) u odlučivanju o raspisivanju referenduma u pitanjima iz oblasti privrede, rada i socijalnog osiguranja;

8) u odlučivanju o produženju mandata Skupštine, u utvrđivanju da su prestale okolnosti zbog kojih je mandat Skupštine bio produžen, kao i u odlučivanju o raspuštanju Skupštine;

9) u odlučivanju o nagradama narodnih poslanika i prinadležnostima predsednika, potpredsednika i sekretara Savezne narodne skupštine, Predsednika Republike i članova Saveznog izvršnog veća;

10) u donošenju deklaracija i rezolucija po pitanjima iz oblasti privrede, rada i socijalnog osiguranja.

Član 35

Savezno veće i Veće proizvođača zasedaju odvojeno.

Zakonski predlog u čijem donošenju ravnopravno učestvuju oba doma može biti podnet jednom ili drugom domu.

Domovi mogu odlučiti da na zajedničkoj sednici pretresu pojedine zakonske predloge ili druga pitanja u čijem rešavanju učestvuju oba doma, ali glasanje o zakonskim predlozima vrši se na sednici svakog doma odvojeno.

Član 36

Savezna narodna skupština na zajedničkoj sednici oba doma vrši ove poslove:

- 1) bira i razrešava Predsednika Republike;
- 2) bira i razrešava članove Saveznog izvršnog veća;
- 3) bira i razrešava predsednika, potpredsednike i sekretara Savezne narodne skupštine;
- 4) bira i razrešava sudije Saveznog vrhovnog suda;
- 5) bira i razrešava članove odbora i komisija Skupštine;
- 6) proglašuje promenu Ustava.

Član 37

Sve poslove u nadležnosti Savezne narodne skupštine u čijem rešavanju ne učestvuju ravnopravno ili zajednički oba doma, ili o kojima ne rešava samo Veće proizvođača, vrši samo Savezno veće.

Članovi Veća proizvođača imaju pravo da predlažu Saveznom veću promene u zakonskim predlozima o kojima rešava samo Savezno veće, kao i da podnose predloge za promenu važećih zakona koje je donelo samo Savezno veće.

Član 38

Predlog zakona ili drugog akta u čijem donošenju ravnopravno učestvuju oba doma usvojen je ako je u oba doma izglasan u istovetnom tekstu.

Svaki dom ima pravo da predloži promene u predlogu zakona ili drugog akta koji je već izglasan u drugom domu. Ovako izmenjen predlog vraća se na saglasnost domu od koga je potekao.

Ako se domovi ne slože o tekstu zakona, određiće zajedničku komisiju, sastavljenu od jednakog broja članova oba doma, radi postizanja saglasnosti.

Ako se u komisiji ne postigne saglasnost većine pretstavnika svakog doma ili domovi ne odobre tekst koji predloži komisija, pretres spornog pitanja odlaže se za sedam dana.

Po isteku tog roka na sednicama se ponovo pretresaju pitanja o kojima nije postignuta saglasnost, i ako se ni posle dva uzastopna pretresa ne postigne saglasnost, Savezna narodna skupština se raspušta i raspisuju se izbori za novu Skupštinu.

Član 39

Sporove o nadležnosti između domova rešava Savezna narodna skupština na zajedničkoj sednici oba doma.

Član 40

Veće proizvođača može davati preporuke privrednim organizacijama za njihov rad i državnim organima i samoupravnim ustanovama u pitanjima iz oblasti privrede, rada i socijalnog osiguranja.

Veće proizvođača može u okviru prava određenih zakonom donositi odluke za rad privrednih organizacija, državnih organa i samoupravnih ustanova.

Član 41

Svaki dom sam rešava o verifikaciji mandata svojih članova.

Član 42

Svaki dom može odlučiti da se raspusti pre nego što istekne vreme na koje je Skupština izabrana, ali ostaje na dužnosti za vreme dok se ne izabere novi dom. Novoizabrani dom raspušta se kad istekne vreme na koje je Skupština izabrana.

Član 43

Svaki dom donosi svoj poslovnik, a oba doma donose zajedno poslovnik za zajedničke sednice.

b) Posebna prava narodnih poslanika izabranih od predstavničkih tela narodnih republika, autonomne pokrajine i autonomne oblasti

Član 44

Savezno veće radi kao jedinstven dom, ali njegovi članovi izabrani od predstavničkih tela narodnih republika, autonomne pokrajine i oblasti imaju posebna prava utvrđena ovim Zakonom.

Član 45

Članovi Saveznog veća izabrani od predstavničkih tela narodnih republika, autonomne pokrajine i oblasti rešavaju odvojeno, kao Veće naroda, kad se na dnevnom redu Saveznog veća nalazi predlog o promeni Ustava ili predlog o saveznom društvenom planu.

Član 46

Veće naroda rešava odvojeno i kad se na dnevnom redu Saveznog veća nalazi predlog zakona ili drugog akta koji se tiče ustavom utvrđenih odnosa narodnih republika i federacije, ako to predloži većina poslanika izabranih od predstavničkog tela jedne narodne republike.

Veće naroda prethodno pretresa i odlučuje da li će pristupiti odvojenom rešavanju.

Član 47

Ako se tekst zakona ili drugog akta koji je usvojilo Savezno veće ne slaže s tekstem usvojenim u Veću naroda, izdvojiće se poslanici koji čine Veće naroda i ponovo će pretresti sporna pitanja, a zatim će se ona pretresti i na sednici Saveznog veća. Ako i tada ostane nesaglasnost u tekstovima, obrazuje se komisija sastavljena od jednakog broja narodnih poslanika, koje bira Savezno veće iz reda poslanika koji nisu članovi Veća naroda, i Veće naroda iz reda svojih članova.

Ako Veće naroda i posle ovoga ostane pri tekstu koji se razlikuje od teksta usvojenog u Saveznom veću, obustavlja se dalji pretres predloga zakona ili drugog akta i sporno pitanje ne može se staviti na dnevni red Skupštine pre isteka godine dana od obustavljanja pretresa.

Ako se Veće naroda ne složi sa Saveznim većem o saveznom društvenom planu, pretres se odlaže za dva meseca. U slučaju da se ni po isteku toga roka ne postigne saglasnost, Savezno veće će se raspustiti.

Dok ne bude izabrano Savezno veće, primenjivaće se društveni plan koji je usvojilo Veće proizvođača.

Član 48

Veće naroda se sastaje odvojeno radi davanja prethodnog mišljenja o potrebi donošenja saveznog opšteg zakona pre nego što se zakon stavi na dnevni red Savezne narodne skupštine.

Ako se Veće naroda ne složi s potrebom donošenja kog saveznog opšteg zakona, predlog tog zakona ne može se staviti na dnevni red Skupštine.

Član 49

Poslovnik Saveznog veća sadrži i odredbe o radu Veća naroda. Ove odredbe važe kad ih usvoji Veće naroda na odvojenom sastanku.

v) Pretsednik Skupštine i pretседnici veća

Član 50

Savezna narodna skupština bira iz reda poslanika pretседnika Skupštine, dva ili više potpretседnika i jednog sekretara.

Pretседnik, potpretседnici i sekretar biraju se na vreme na koje je Skupština izabrana, ali ostaju na dužnosti i posle raspuštanja Skupštine do novog izbora pretседnika, potpretседnika i sekretara.

Pretседnik Skupštine pretstavlja Skupštinu, potpisuje pored Pretседnika Republike ukaze o proglašenju zakona, pretседava zajedničkim sednicama oba doma, stara se o primeni poslovnika i o izvršenju odluka Skupštine i njenih veća.

Potpretседnici Skupštine zamenjuju pretседnika kad je ovaj sprečen da vrši pretседničku dužnost.

Pretседnik odnosno potpretседnik Skupštine, kad pretседava sednici, ne može učestvovati u pretresu i glasati.

Sekretar Skupštine stara se o administraciji Skupštine.

Član 51

Savezno veće i Veće proizvođača biraju na godinu dana iz reda svojih članova po jednog pretседnika, potpretседnika i po tri zapisničara.

Veće naroda bira za svaki sastanak iz reda svojih članova pretседnika, njegovog zamenika i zapisničara.

Pretседnik veća pretседava sednicama veća i stara se o primeni poslovnika.

Pretседnik odnosno potpretседnik veća, kad pretседava sednici, ne može učestvovati u pretresu i glasati.

3. Prava i dužnosti narodnih poslanika

Član 52

Svaki poslanik ima pravo podnositi domu čiji je član predloge zakona, odluka, preporuka, deklaracija i rezolucija. Poslanici imaju pravo podnositi i predloge odluka, preporuka, deklaracija i rezolucija za čije je donošenje nadležna Savezna narodna skupština na zajedničkoj sednici oba doma.

Poslanici koji nisu članovi odbora imaju pravo da učestvuju u radu svakog odbora onog doma čiji su članovi, ali bez prava odlučivanja.

Član 53

Svaki poslanik ima pravo da Saveznom izvršnom veću upućuje pitanja, na koja Savezno izvršno veće odgovara na sednici doma, ili na zajedničkoj sednici oba doma, ili pismeno.

Poslanik koji je postavio pitanje ima pravo da predloži domu odnosno Skupštini otvaranje diskusije o pitanju koje je postavio.

Svaki poslanik ima pravo da preko doma čiji je član traži obaveštenja od državnog sekretara. Državni sekretar je dužan dati tražena obaveštenja pismeno, osim ako dom ili Skupština ne odluči da ih državni sekretar lično saopšti na sednici.

Član 54

Članovi Saveznog veća izabrani u srezu odnosno gradu dužni su da izveštavaju birače o svome radu, radu Saveznog veća i Skupštine, neposredno ili preko sreskog odnosno gradskog veća narodnog odbora u kome imaju pravo odbornika.

Članovi Saveznog veća izabrani od pretstavničkih tela narodnih republika, odnosno autonomne pokrajine i autonomne oblasti dužni su da izveštavaju o svom radu, radu Savezne narodne skupštine i Saveznog veća pretstavničko telo koje ih je izabralo.

Sresko odnosno gradsko veće narodnog odbora u kome narodni poslanik ima pravo odbornika, ima pravo zahtevati od narodnog poslanika da obavesti Savezno veće odnosno Skupštinu o njegovom predlogu ili mišljenju, ako se odnose na pitanja iz nadležnosti Saveznog veća odnosno Skupštine. Narodni poslanik je dužan da takav predlog ili mišljenje izloži.

Član 55

Članovi Veća proizvođača dužni su da izveštavaju birače o svom radu, radu Veća proizvođača i Skupštine, neposredno ili preko veća proizvođača u kome imaju pravo odbornika.

Veće proizvođača u kome narodni poslanik ima pravo odbornika može zahtevati od poslanika da obavesti Veće proizvođača odnosno Skupštinu o njegovom predlogu ili mišljenju, ako se odnose na pitanja iz nadležnosti Veća proizvođača odnosno Skupštine. Narodni poslanik je dužan da takav predlog ili mišljenje izloži.

Član 56

Članovi Saveznog veća imaju pravo na stalnu mesečnu nagradu.

Članovi Veća proizvođača vrše svoju dužnost počasno i imaju pravo na naknadu troškova prouzrokovanih vršenjem svoje poslaničke dužnosti, kao i pravo na naknadu izgubljene zarade za vreme vršenja te dužnosti.

Član 57

Narodni poslanik ne može biti pozvan na odgovornost, lišen slobode niti kažnjen za izraženo mišljenje ili dat glas u Skupštini.

Poslanik ne može biti lišen slobode niti se protiv njega može pokrenuti krivični postupak bez odobrenja doma kome pripada, osim u slučaju zaticanja u vršenju krivičnog dela za koje je propisana kazna strogog zatvora u trajanju dužem od pet godina. U takvom slučaju državni organ koji je poslanika lišio slobode ili protiv njega pokrenuo krivični postupak, dužan je o tome odmah obavestiti Pretsednika Savezne narodne skupštine, koji pitanje iznosi pred odgovarajući dom radi odlučivanja da li će se postupak nastaviti odnosno da li će lišenje slobode ostati na snazi.

Kad dom nije na okupu, odobrenje za lišenje slobode i za pokretanje odnosno nastavljanje krivičnog postupka protiv poslanika daje mandatno-imunitetski odbor odgovarajućeg doma, uz naknadnu potvrdu doma.

Član 58

Narodni poslanik ne može biti jednovremeno službenik u državnoj upravi niti sudija.

4. Sednice

Član 59

Savezna narodna skupština je u stalnom zasedanju u toku vremena za koje je izabrana (saziv) i radi u posebnim sednicama veća, zajedničkim sednicama oba doma, u stalnim i drugim odborima i komisijama.

Novoizabrana Skupština sastaje se najdocnije tridesetog dana od dana izbora.

Član 60

Sednice pojedinih veća saziva Pretsednik Savezne narodne skupštine na osnovu odluke samog veća, na predlog pretsednika veća, odbora, petine članova veća, Saveznog izvršnog veća, na sopstvenu inicijativu, kao i kad je to ovim zakonom određeno.

Zajedničku sednicu oba doma saziva Pretsednik Savezne narodne skupštine na osnovu odluke Skupštine, na predlog jednog doma, odbora, Saveznog izvršnog veća, na sopstvenu inicijativu, kao i kad je to ovim zakonom određeno.

Ako Pretsednik Skupštine ne sazove sednicu ili je ne sazove kad je to određeno ili predloženo, Skupština odnosno njeno veće sastaje se na poziv dvadeset poslanika odnosno Saveznog izvršnog veća.

Član 61

Veća Skupštine donose punovažne odluke većinom glasova na sednici kojoj prisustvuje većina njihovih članova.

Savezna narodna skupština na zajedničkoj sednici oba doma donosi punovažne odluke većinom glasova. Za donošenje odluka potrebno je prisustvo većine članova i jednog i drugog doma.

Odluka o saglasnosti republičkog ustava kao i republičkog i saveznog zakona sa saveznim ustavom usvojena je ako za nju glasa većina svih članova Saveznog veća odnosno oba doma.

5. Odbori i komisije

Član 62

Savezno veće i Veće proizvođača imaju kao stalne odbore zakonodavni odbor i mandatno-imunitetski odbor.

Svaki dom može obrazovati stalne odbore i za druga pitanja iz svoje nadležnosti, kao i anketne odbore i druge odbore i komisije za vršenje posebnih zadataka.

Savezna narodna skupština ima stalnu komisiju za tumačenje zakona.

Prema potrebi mogu se obrazovati i odbori i komisije Savezne narodne skupštine.

Veće naroda može obrazovati odbore za pojedina pitanja koja pretresa.

Član 63

Članovi Saveznog izvršnog veća ne mogu biti članovi odbora ili komisija niti mogu biti birani na druge stalne dužnosti u domu ili Skupštini.

Pretsednik Skupštine ne može biti član odbora ili komisije.

Član 64

Odbori proučavaju zakonske predloge, pretresaju pitanja koja pokrenu članovi odbora i sva druga pitanja iz nadležnosti doma, i podnose domu svoje izveštaje i predloge.

Svaki zakonski predlog pre nego što se podnese domu na pretres mora biti raspravljen u odgovarajućim odborima doma, osim ako dom odluči da se predlog pretresa po hitnom postupku.

Svaki član odbora ima pravo da predlaže da se stave na dnevni red odbora ili da prilikom pretresa u odboru iznosi, u okviru delokruga odbora, sva pitanja koja se odnose na primenu zakona, na rad državnih organa, samoupravnih ustanova i privrednih organizacija, ili na druga pitanja od opšteg interesa ili od interesa za izbornu jedinicu u kojoj je izabran.

Poslanik koji nije član odbora ima pravo da pred odborom doma čiji je član pokrene pitanja iz delokruga odbora. Odbor odlučuje da li će takvo pitanje staviti na dnevni red.

Član 65

Odbori mogu donositi rezolucije i davati u okviru svog delokruga preporuke za rad državnih organa, samoupravnih ustanova i privrednih organizacija.

Član 66

Odbori mogu tražiti od Saveznog izvršnog veća da im odgovori na pitanja i da im daje obaveštenja o svom radu.

Članovi Saveznog izvršnog veća mogu prisustvovati sednicama odbora i učestvovati u pretresu, ali bez prava odlučivanja.

Savezno izvršno veće može predložiti da se na dnevni red sednice odbora stave pojedina pitanja i da se sazove odbor radi iznošenja stava Saveznog izvršnog veća po tim pitanjima. Odbor može pretresati ta pitanja, donositi rezolucije i davati preporuke.

Odbori mogu pozivati državne sekretare, potsekretare, direktore i druge službenike i stručnjake da im usmeno ili pismeno odgovore na pitanja i da im pruže obaveštenja i objašnjenja.

Odbori mogu pozivati narodnog poslanika da ih izvesti o stanju u izornoj jedinici odnosno u privrednim organizacijama koje su ga izabrale.

Član 67

Odbori mogu vršiti ankete i saslušavanja i toga radi zahtevati od svih državnih organa, samoupravnih ustanova i privrednih organizacija podnošenje potrebnih podataka, spisa i dokumenata.

Član 68

Svaki odbor radi po poslovniku koji sam donosi a potvrđuje ga veće odnosno Savezna narodna skupština.

Svaki odbor ima svog predsednika i sekretara koje sam bira.

Odbori jednog doma i odbori oba doma mogu prema potrebi održavati i zajedničke sednice.

Član 69

Komisija za tumačenje zakona ima pravo da daje obavezna tumačenja saveznih zakona.

Predlog za tumačenje zakona mogu podneti: svaki narodni poslanik, odbor doma, Savezno izvršno veće, Savezni vrhovni sud i izvršno veće narodne republike.

Komisija podnosi obavezna tumačenja na naknadnu potvrdu nadležnim domovima.

Komisija proučava predloge podnete Skupštini: za ocenu saglasnosti saveznog i republičkog zakona sa saveznim ustavom i sa svojim mišljenjem podnosi izveštaj domovima.

Komisija za tumačenje zakona ima devet članova koje iz reda narodnih poslanika bira Skupština na zajedničkoj sednici oba doma.

Komisija za tumačenje zakona ostaje na dužnosti i posle raspuštanja Skupštine do izbora nove komisije.

B. IZVRŠNI ORGANI SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Član 70

Pretstavljanje Federativne Narodne Republike Jugoslavije kao države, staranje o sprovođenju zakona, nadzor nad radom savezne uprave i druge izvršne poslove iz nadležnosti federacije Savezna narodna skupština poverava Predsedniku Republike i Saveznom izvršnom veću.

1. Predsednik Republike

Član 71

Predsednik Republike:

- 1) predstavlja Federativnu Narodnu Republiku Jugoslaviju u zemlji i u međunarodnim odnosima;
- 2) proglašava ukazom zakone;
- 3) izdaje isprave o ratifikaciji međunarodnih ugovora i drugih sporazuma;
- 4) postavlja i opoziva ukazom ambasadore i opunomoćene ministre Federativne Narodne Republike Jugoslavije;
- 5) prima akreditivna i opozivna pisma kod njega akreditovanih stranih diplomatskih predstavnika;
- 6) dodeljuje ukazom odlikovanja i počasna zvanja.

Član 72

Predsednik Republike je predsednik Saveznog izvršnog veća.

Predsednik Republike ima pravo zadržati od izvršenja akt Saveznog izvršnog veća s kojim se ne slaže, uz obavezu da sporno pitanje odmah iznese pred Saveznu narodnu skupštinu radi donošenja odluke. U tom slučaju predsednik Skupštine dužan je odmah sazvati sednicu Skupštine.

Član 73

Pretsednik Republike je vrhovni komandant oružanih snaga.

Pretsednik Republike postavlja, unapređuje i razrešava generale i admirale, kao i druge oficire i vojne starešine za koje to zakon odredi.

Pretsednik Republike predsedava Savetu narodne odbrane.

Savet narodne odbrane stara se o organizaciji i mobilizaciji izvora i snaga zemlje za potrebe narodne odbrane.

Članove Saveta narodne odbrane imenuje Savezno izvršno veće na predlog Predsednika Republike.

Savezno izvršno veće uredbom propisuje organizaciju i ovlašćenja Saveta narodne odbrane.

Član 74

Pretsednik Republike bira se iz reda članova Savezne narodne skupštine.

Novoizabrana Skupština bira Predsednika Republike na prvoj zajedničkoj sednici oba doma.

Kandidata za Predsednika Republike može predložiti dvadeset narodnih poslanika.

Izbor Predsednika Republike vrši se tajnim glasanjem.

Za Predsednika Republike izabran je onaj kandidat koji je dobio većinu glasova od ukupnog broja svih narodnih poslanika.

Pretsednik Republike odmah po svom izboru polaže zakletvu pred Saveznom narodnom skupštinom na zajedničkoj sednici oba doma.

Član 75

Pretsednik Republike vrši poslove na osnovu i u okviru ustava i zakona.

Član 76

Pretsednik Republike odgovara za svoj rad Saveznoj narodnoj skupštini.

Pretsednik Republike podnosi Saveznoj narodnoj skupštini izveštaj o radu Saveznog izvršnog veća i odgovoran je zajedno sa ostalim članovima za rad Saveznog izvršnog veća.

Član 77

Pretsednik Republike bira se na vreme na koje je Savezna narodna skupština izabrana, ali ga Skupština može razrešiti i pre isteka tog vremena.

Pretsednik Republike ostaje na dužnosti i posle raspuštanja Savezne narodne skupštine do novog izbora Predsednika Republike.

Član 78

Pretsednik Republike ne učestvuje u glasanju Savezne narodne skupštine.

Pretsednika Republike u slučaju odsutnosti ili duže bolesti zamenjuje jedan od potpredsednika Saveznog izvršnog veća koga Veće odredi.

2. Savezno izvršno veće

Član 79

Savezno izvršno veće:

- 1) stara se o izvršenju saveznih zakona, saveznog društvenog plana, saveznog budžeta, i drugih akata Savezne narodne skupštine, i donosi propise i preduzima mere radi njihovog izvršenja; preduzima mere radi izvršenja poslova iz isključive nadležnosti federacije; vrši opšti nadzor nad primenom saveznih zakona;
- 2) utvrđuje predlog saveznog društvenog plana i saveznog budžeta i podnosi ih Skupštini; sastavlja i podnosi predloge zakona;
- 3) određuje smernice za rad saveznih organa uprave;
- 4) proglašava opštu mobilizaciju i ratno stanje u slučaju oružanog napada na Federativnu Narodnu Republiku Jugoslaviju ili u slučaju potrebe neposrednog izvršenja međunarodnih obaveza; proglašava opšte pripravno stanje u slučaju ratne opasnosti; izdaje uredbe sa zakonskom snagom o nužnim merama za vreme pripravnog, mobilnog i ratnog stanja;
- 5) ratifikuje međunarodne ugovore i druge međunarodne sporazume, čije ratifikovanje ne vrši Skupština;
- 6) propisuje organizaciju saveznih organa uprave i preduzima mere za poboljšanje rada njihove administracije; ukida i poništava propise saveznih organa uprave ako su u suprotnosti sa zakonom ili propisima Saveznog izvršnog veća;
- 7) osniva preduzeća i samoupravne ustanove od interesa za celu zemlju; propisuje delokrug i osnove organizacije samoupravnih ustanova koje osniva; utvrđuje u okviru nadležnosti federacije opšta načela za organizaciju i poslovanje organa državne uprave i samoupravnih ustanova;
- 8) raspolaze državnim rezervnim fondovima;
- 9) postavlja i razrešava državne sekretare, potsekretare, guvernera Narodne banke FNRJ, saveznog javnog tužioca, saveznog javnog pravobranioca i druge više službenike koje odredi zakon;

10) donosi akt o raspuštanju Skupštine i Saveznog veća u slučajevima nesaglasnosti domova odnosno veća; raspisuje izbore za Saveznu narodnu skupštinu, stara se o objavljivanju saveznih zakona i drugih propisa;

11) vrši pomilovanje saglasno posebnom zakonu;

12) stara se o jedinstvu pravosudne uprave i o vršenju poslova međunarodne pravne pomoći;

13) vrši druge poslove određene saveznim zakonom.

Savezno izvršno veće može svako pitanje iz svoje nadležnosti izneti pred Saveznu narodnu skupštinu i predložiti pretres i donošenje odluke o njemu.

Član 80

Savezno izvršno veće vrši poslove na osnovu i u okviru ustava i zakona.

Član 81

Savezno izvršno veće može donositi uredbе za izvršenje zakona, a za vršenje drugih poslova iz svoje nadležnosti može donositi odluke, uputstva i rešenja.

Savezno izvršno veće može donositi propise za izvršenje opšteg zakona samo kad je za to tim zakonom ovlašćeno.

Savezno izvršno veće donosi uredbu o svojoj organizaciji i poslovanju, koju podnosi na potvrdu Skupštini.

Uredbe potpisuje Predsednik Republike.

Član 82

U Savezno izvršno veće bira se trideset do četrdeset i pet narodnih poslanika iz reda članova Saveznog veća.

Novoizabrana Savezna narodna skupština bira Savezno izvršno veće na prvoj zajedničkoj sednici oba doma.

Kandidate za članove Saveznog izvršnog veća mogu predložiti dvadeset narodnih poslanika.

U Saveznom izvršnom veću mora biti zastupljena svaka narodna republika.

Predsednici izvršnih veća narodnih republika su po položaju članovi Saveznog izvršnog veća.

Član 83

Savezno izvršno veće ima dva ili više potpredsednika.

Potpretsednike bira iz reda svojih članova Savezno izvršno veće, koje ih i razrešava.

Član 84

Savezno izvršno veće odgovara za svoj rad Saveznoj narodnoj skupštini.

Savezno izvršno veće bira se na vreme na koje je Savezna narodna skupština izabrana, ali Skupština može celo Veće ili pojedine njegove članove razrešiti i pre isteka tog vremena.

Savezno izvršno veće ostaje na dužnosti i posle raspuštanja Skupštine do izbora novog Veća.

Član 85

Savezno izvršno veće dužno je izveštavati Saveznu narodnu skupštinu o svom radu.

Skupština može u svako doba zahtevati da joj Savezno izvršno veće podnese izveštaj o svom radu ili o pojedinim pitanjima iz svoje nadležnosti.

Skupština pretresa izveštaj Saveznog izvršnog veća i na osnovu pretresa može doneti rezolucije i dati preporuke.

Ako Skupština u toku pretresa ustanovi da neki akt Saveznog izvršnog veća nije u saglasnosti sa zakonom, može ga ukinuti.

Ova prava Skupština može vršiti na zajedničkoj sednici oba doma, ili na sednici samo jednog doma ako je za određena pitanja isključivo nadležan taj dom.

Član 86

Poslove iz svoje nadležnosti Savezno izvršno veće rešava na sednici.

Savezno izvršno veće rešava većinom glasova.

Član 87

Savezno izvršno veće može iz reda svojih članova obrazovati odbore i komisije za proučavanje pojedinih pitanja i pripremanje predloga zakona, uredba i drugih svojih akata, kao i za donošenje rešenja u određenim poslovima iz nadležnosti Veća.

Član 88

Savezno izvršno veće bira iz reda svojih članova sekretara.

Sekretar se stara o administraciji Saveznog izvršnog veća i vrši druge poslove za koje ga ovlasti Veće.

Član 89

Savezno izvršno veće može obustaviti izvršenje uredaba ili drugih akata izvršnog veća narodne republike ako su u suprotnosti sa saveznim zakonom ili uredbom.

Izvršno veće narodne republike može izneti sporno pitanje pred Saveznu narodnu skupštinu radi odlučivanja ako nije saglasno sa odlukom Saveznog izvršnog veća.

Savezno izvršno veće može zahtevati od izvršnog veća narodne republike da ukine ili poništi akt republičkog organa uprave koji je suprotan saveznim propisima.

V. SAVEZNA UPRAVA

Član 90

Za neposredno vršenje određenih izvršnih poslova iz nadležnosti federacije obrazuju se državni sekretarijati, samostalne uprave, upravne ustanove i drugi samostalni organi uprave.

Savezni organi uprave neposredno izvršuju zakone i druge akte Savezne narodne skupštine, uredbe i druge akte Saveznog izvršnog veća kad je njihovo izvršenje stavljeno u nadležnost federacije.

Opštim saveznim zakonom može se neposredno izvršenje saveznih zakona staviti u nadležnost saveznih organa uprave samo kad je to od opšteg interesa za sve narodne republike.

U neposrednom izvršenju zakona savezni organi uprave donose upravne akte, preduzimaju upravne radnje, i donose propise na koje su ovlašćeni.

Član 91

Savezni organi uprave vrše poslove iz svoje nadležnosti na osnovu i u okviru zakona i propisa Saveznog izvršnog veća, a u saglasnosti sa smernicama Saveznog izvršnog veća.

Savezni organi uprave vrše ove poslove samostalno u okviru datih im ovlašćenja.

Član 02

Državni sekretarijati osnivaju se za vršenje poslova jedne ili više grana uprave iz nadležnosti federacije.

Savezni državni sekretarijati jesu: Državni sekretarijat za inostrane poslove, Državni sekretarijat za poslove narodne odbrane, Državni sekretarijat za unutrašnje poslove, Državni sekretarijat za poslove narodne privrede i Državni sekretarijat za poslove budžeta i državnu administraciju.

Državni sekretarijati osnivaju se, spajaju i ukidaju zakonom.

Član 93

Samostalne uprave, upravne ustanove i drugi samostalni organi državne uprave osnivaju se za vršenje određenih upravnih poslova iz nadležnosti federacije.

Samostalne uprave, upravne ustanove i drugi samostalni savezni organi uprave osnivaju se uredbom.

Član 94

Na čelu državnih sekretarijata stoje državni sekretari, koji samostalno vrše ovlašćenja data državnim sekretarijatima zakonom i propisima Saveznog izvršnog veća.

Državnog sekretara za inostrane poslove i državnog sekretara za poslove narodne odbrane postavlja Savezno izvršno veće iz reda svojih članova.

Državni sekretari odgovaraju za svoj rad Saveznom izvršnom veću.

Državni sekretari polažu zakletvu pred Pretsednikom Republike. Tekst zakletve utvrđuje Savezno izvršno veće.

Član 95

Državni sekretar ima pravo donositi pravilnike, naredbe i uputstva za izvršenje uredaba i drugih propisa Saveznog izvršnog veća. Državni sekretar može donositi pravilnike, naredbe i uputstva za izvršenje zakona samo na osnovu posebnog zakonskog ovlašćenja.

Zakonom i uredbom može se odrediti obaveza državnog sekretara da pojedine pravilnike i naredbe podnese na prethodnu saglasnost Saveznom izvršnom veću.

Državni sekretar ima pravo i dužnost da u okviru nadležnosti državnog sekretarijata ukazuje Saveznom izvršnom veću na akte republičkih organa uprave koji su u suprotnosti sa saveznim zakonom i drugim propisima, i da predlaže Saveznom izvršnom veću preduzimanje odgovarajućih mera na koje je Veće ovlašćeno.

Državni sekretar ima pravo da u okviru svoje nadležnosti poništi ili ukine nezakonite akte odgovarajućih republičkih organa uprave donete u poslovima iz isključive nadležnosti federacije čije je izvršenje saveznim zakonom ili uredbom preneseno na republičke organe.

Član 96

Na čelo samostalnih uprava, upravnih ustanova i drugih saveznih organa uprave mogu se postavljati direktori i drugi službenici koji samostalno vrše ovlašćenja data tim organima uprave.

Savezno izvršno veće može prenositi na ove rukovodne službenike posebna ovlašćenja data državnim sekretarima samo kad je na to zakonom ovlašćeno.

U državnim sekretarijatima mogu se postavljati jedan ili više potsekretara. Državni sekretar može preneti na potsekretara pojedina svoja ovlašćenja uz saglasnost Saveznog izvršnog veća.

Zakonom i propisima Saveznog izvršnog veća mogu se rukovodni službenici u državnim sekretarijatima i drugim državnim organima ovlastiti da donose rešenja u određenim poslovima.

Član 97

Savezno izvršno veće dužno je podnositi na saglasnost nadležnim odborima domova nacрте svojih propisa o osnivanju i organizacionim promenama organa državne uprave koji povlače izdatke koji nisu predviđeni budžetom ili se imaju vršiti iz budžetskih rezervi.

Član 98

Protiv akata državnih sekretarijata i drugih samostalnih saveznih organa uprave može se saglasno odredbama posebnog zakona pokrenuti upravni spor pred sudom.

Protiv akata državnih sekretarijata i drugih samostalnih saveznih organa uprave, donetih u prvom stepenu u stvarima u kojima je isključen upravni spor, može se podneti žalba Saveznom izvršnom veću, ako zakonom ili uredbom nije određeno da se žalba podnosi drugom državnom organu.

Član 99

Službenici u saveznim organima uprave odgovaraju za štetu koju svojim nezakonitim radom učine državi.

Država odgovara za štetu koju službenici svojim nezakonitim radom učine građanima ili pravnim licima. Država ima pravo na naknadu od službenika koji je svojim nezakonitim radom štetu učinio.

Odredbe prethodnih stavova važe i u pogledu odgovornosti Predsednika Republike i članova Saveznog izvršnog veća.

-III.- NAČELNE ODREDBE O REPUBLIČKIM ORGANIMA VLASTI

Član 100

Republička narodna skupština je pretstavnik narodnog suvereniteta i najviši organ vlasti narodne republike.

Član 101

Prava narodne republike vrši republička narodna skupština neposredno i preko izvršnog veća kao svog izvršnog organa. Određene izvršne poslove vrše republički organi uprave prema smernicama i pod nadzorom izvršnog veća.

Član 102

Republička narodna skupština vrši svoja prava i dužnosti na osnovu i u okviru saveznog ustava, republičkog ustava i saveznih zakona.

Član 103

Republička narodna skupština bira se na četiri godine.

Član 104

Republičku narodnu skupštinu sačinjavaju dva doma: republičko veće i veće proizvođača.

Republičko veće sačinjavaju poslanici koje biraju građani u srezovima i gradovima na osnovu opšteg, jednakog i neposrednog biračkog prava tajnim glasanjem.

Veće proizvođača sačinjavaju poslanici koje biraju proizvođači zaposleni u proizvodnji, transportu i trgovini srazmerno učešću privrednih oblasti u ukupnom društvenom proizvodu narodne republike.

Član 105

Republičko veće i veće proizvođača ravnopravno učestvuju u odlučivanju o promeni republičkog ustava, u utvrđivanju republičkog društvenog plana i budžeta, kao i u donošenju zakona i drugih akata iz oblasti privrede, rada i socijalnog osiguranja.

Izbor izvršnog veća i izbor drugih državnih organa vrše se na zajedničkoj sednici oba doma.

Član 106

Prestavljanje narodne republike, staranje o izvršenju zakona, nadzor nad radom republičke uprave, nadzor u pogledu zakonitosti rada narodnih odbora i druge izvršne poslove iz nadležnosti narodne republike narodna skupština poverava izvršnom veću.

Član 107

Izvršno veće vrši poslove iz svoje nadležnosti na osnovu i u okviru saveznog i republičkog ustava, saveznih i republičkih zakona, kao i saveznih uredaba.

U izvršno veće republička narodna skupština bira petnaest do trideset narodnih poslanika iz reda članova republičkog veća.

Član 108

Na čelu izvršnog veća nalazi se predsednik.

Predsednik izvršnog veća predstavlja veće, predsedava njegovim sednicama i potpisuje uredbe veća.

Predsednik izvršnog veća ima pravo zadržati od izvršenja akt izvršnog veća s kojim se ne slaže, uz obavezu da sporno pitanje odmah iznese pred republičku narodnu skupštinu radi donošenja odluke.

Član 109

Izvršno veće odgovara za svoj rad republičkoj narodnoj skupštini.

Izvršno veće ima pravo donositi uredbе za izvršenje republičkih zakona, kao i odluke, uputstva i rešenja za vršenje drugih poslova utvrđenih republičkim ustavom i saveznim i republičkim zakonima. Izvršno veće može donositi propise za izvršenje saveznih zakona i saveznih uredba samo ako je za to ovlašćeno saveznim zakonom ili uredbom.

Član 110

Za neposredno vršenje određenih izvršnih poslova iz nadležnosti narodne republike obrazuju se republički državni sekretarijati i drugi republički organi uprave, kao i saveti u kojima učestvuju predstavnici samoupravnih ustanova, društvenih organizacija i građani.

Republički organi uprave odgovaraju za svoj rad izvršnom veću.

Član 111

Republički organi uprave vrše poslove iz svoje nadležnosti na osnovu i u okviru saveznih republičkih zakona, propisa Saveznog izvršnog veća i izvršnog veća narodne republike, kao i propisa saveznih organa uprave donetih u okviru nadležnosti federacije.

Republički organi uprave neposredno izvršuju republičke zakone i propise izvršnog veća narodne republike kad je njihovo izvršenje republičkim ustavom ili zakonom stavljeno u nadležnost republičkih organa uprave. Republički organi uprave neposredno izvršuju savezne zakone i propise Saveznog izvršnog veća i saveznih organa uprave kad je njihovo izvršenje saveznim zakonom ili uredbom stavljeno u nadležnost republičkih organa uprave.

Sem propisa čije je izvršenje stavljeno u nadležnost saveznih ili republičkih organa uprave, savezne i republičke zakone i druge propise neposredno izvršuju narodni odbori.

Član 112

Narodna republika donosi samostalno svoj ustavni zakon u skladu sa načelima ovog zakona.

-IV.- NAČELNE ODREDBE O ORGANIMA VLASTI AUTONOMNE POKRAJINE I AUTONOMNE OBLASTI

Član 113

Obezbeđuju se samoupravna prava Autonomne Pokrajine Vojvodine i Autonomne Kosovsko-metohiske Oblasti.

Samoupravna prava autonomne pokrajine i autonomne oblasti utvrđuju se Ustavom Narodne Republike Srbije.

Najviši organ vlasti autonomne pokrajine je pokrajinska narodna skupština.

Najviši organ vlasti autonomne oblasti je oblasni narodni odbor.

Pokrajinsku narodnu skupštinu sačinjavaju pokrajinsko veće i veće proizvođača, a oblasni narodni odbor sačinjavaju oblasno veće i veće proizvođača.

Član 114

Ustavnim zakonom Narodne Republike Srbije propisuju se, u skladu s načelima ovog zakona, osnovi organizacije i nadležnosti organa vlasti Autonomne Pokrajine Vojvodine i Autonomne Kosovsko-metohiske Oblasti.

Autonomna pokrajina i autonomna oblast donose samostalno svoje statute kojima, u saglasnosti sa Ustavom Narodne Republike Srbije, utvrđuju organizaciju i nadležnost svojih organa vlasti.

Završne odredbe

Član 115

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju važiti glave -VI-, -VII-, -VIII-, -IX-, -X-, -XI-, -XII- i -XV- Ustava Federativne Narodne Republike Jugoslavije od 31 januara 1946 godine, kao i odredbe Ustava, zakona i drugih propisa koje su u suprotnosti sa odredbama ovog zakona.

Ovaj Zakon stupa na snagu danom proglašenja na zajedničkoj sednici oba doma Narodne skupštine FNRJ, a njegovo sprovođenje vršiće se prema odredbama posebnog zakona.

U Beogradu, 13 januara 1953 godine

**Narodna skupština
Federativne Narodne Republike Jugoslavije**

Pretsednik Potpretsednik

Veća naroda, Saveznog veća,

Josip Vidmar, s. r. **Franjo Gaži**, s. r.